

Жити сьогодні
Христина Лукашук

Як часто всі ми відкладаємо своє життя на потім – якимось, коли-небудь ми обов'язково будемо щасливі... Але доля може розсудити інакше. Жити сьогодні. Чому це питання так часто постає лише на порозі смерті?

Герой опинився в комі, не встиг визначитися з власним життям. І його ангели-охоронці мають тільки два тижні, аби довести, що їхній опіканець заслуговує на другий шанс. Тобто на можливість жити далі... «Жити сьогодні» – твір-життя, у якому до останнього рядка гадки не маєш, варто чи не варто сподіватися на хепі-енд.

Христина Лукашук

Жити сьогодні

Передмова

Сконструювати спокій

Якби на титульній сторінці рукопису не стояло ім'я Христини Лукашук, я б нізащо не здогадалася, що цей роман написала саме вона. Хто завгодно, тільки не вона. Не авторка відверто епатажної «Курви», пристрасті довкола якої не вшухають досі...

У серці оповіді – він. Талановитий архітектор, який проектує японський сад, де все покликане дихати спокоем. Власне, він конструє спокій із води та каміння. А сам його не знає – щось злостить і дратує чоловіка, але що? Кава, яка збігла, «утворивши на плиті чудернацьку темно-коричневу пляму й згасивши вогонь»? Загублена улюблена краватка «з натурального червоного шовку, розписана вручну маленькими і великими темно-синіми, майже фіолетовими огірками»? Чи випадково знайдений у кишені папірець із номером телефону, за яким слід було задзвонити ще вчора? Він знайшов відповідь. От тільки доля постановила інакше. Дош як із цебра, розмита дорога, сліпуче світло фар... Усе скінчено, навіть не розпочавшись.

Утім, авторка не йде торованим шляхом, змальовуючи мандрівку героя потойбіччям. Про нього згадують-розпові-дають люди, в житті яких він залишив слід. Жінки, яких кохав і які кохали його. Та жодна не зробилася з ним щасливою, не відчула себе єдиною, обраною назавжди. Він не встиг визначитися з майбутнім. Жити сьогодні? Чому це питання постає лише на порозі смерті?

У цій книжці дивним чином відсутні імена персонажів. Та вони їм не потрібні, як не знадобляться й читачу, аби запам'ятати героїв і непомітно залюбитися в них. Бо що є імена? Ми повторюємо чужі помилки, проживаємо життя інших, маючи їх за свої. Можна послуговуватися сотнею імен – по одному за кожного, кого спіткали ті самі втрати та невдачі. Кожного, хто тут заплутався, там загубився і зрештою нікуди не встиг. Кожного, хто заслуговує на другий шанс.

Ласкаво просимо до знайомства з новою Христиною Лукашук – ніжною, ліричною, та від того не менш сміливою й непередбачуваною. Здатною дивувати й надихати. Не знаю, як ви, а я собі обіцяю: жити сьогодні!

Вікторія Гранецька, письменниця.

Розділ I

Наче такий, як усі

1

Він катастрофічно запізнювався. Будильник, який, він це добре пам'ятав, ще звечора поставив на шосту тридцять, зловісно мовчав.

І чому – саме сьогодні? Саме в такий визначальний для нього день? День, на який він так давно чекав, докладаючи стільки сил, знань, умінь. Що заради нього зумів знехтувати багатьма речами, від яких його ровесники зазвичай діставали насолоду.

Він не процвиндрював за пивом недільних вечорів, не гайнував часу у стрип-клубах, не витрачав грошей на нікому не потрібний брендовий одяг. Не заощаджував на дорожнього позашляховика, який у своєму житті так і не побачить справжнього бездоріжжя, не впадав за довгоногими красунями, не вештався модними курортами й не обставлявся дизайнерськими витребеньками, від яких доводилось би весь час відганяти дітей, аби не замацували їх пальцями. Не наймав ані хатньої працівниці, ані кухарки.

Дош стояв непробивною стіною. Здавалося, небеса змовилися зі земними капосниками. Як на зло, саме сьогодні закінчилися леза для його станка, а звичайної електричної бритви, як у нормальних людей, у нього не було, як не було ще багатьох різних речей, які є практично в кожного. В нього не було електрочайника, зате була стара мідна джезва для кави з дерев'яною ручкою. Бо тільки в такій посудині з химерними малюнками на округлих боках, що й самі забули своє походження і радше створені були якимось

майстром просто під настрій, а не з метою відобразити певну епоху, варилася найсмачніша й найароматніша на світі кава.

Таке в нього було все – настроєве. Він не мав людського ліжка, тільки лави з височенними спинками, що за потреби могли служити міжкімнатною перегородкою, які стояли колись у старому, кінця шістнадцятого століття, костелі і мали бути відреставровані, та чомусь опинилися тут. І тепер він, підмостивши під голову маленьку подушину ще зі свого дитинства і вкрившись вовняним картатим коцом, бачив таємничі, сповнені готичної величі й помахів янгольських крил, сні. Після тих снів його не покидало усвідомлення, що хтось завжди є поруч, що хтось завжди стежить за його вчинками, проте не втручається в них.

На стінах висіли гравюри, походження яких ніхто не знав. Це були дивні гравюри. Точніше, дивними були малюнки на них. Чарівливо красиві та досконалі тіла людей із великими крилами на спинах. І попри побожне поклоніння перед цими ангелами з'являлося не знати звідки плотолюбне, сороміцьке бажання. І хоч як його проганяй, воно все одно наростало, породжуючи ніжну нестримність. Тому він ніколи їх не розглядав. Були ще вазони у величезних глиняних, ручної роботи, горщиках. Такі горщики неможливо зліпити на гончарному крузі, сидючи на лаві. Їх завжди робили двоє чоловіків. Один сидів і ногою розкручував круг, а інший, звисаючи зі стелі і мало не занурюючись усім тілом у посудину, витягував стінки виробу. І чи то від тепла людських долонь, що виготовили той горщик, чи від вдало обраного місця квіти розросталися напрочуд швидко. Гості, а надто жінки, надивуватися не могли, не давали спокою запитаннями, що ж він таке робить, аби листя було туге і аж до чорноти зелене від власного соку. А коли відповідав, що нічого, вони всякчас гнівалися на нього, розчаровано закопиливши губки. Тому навчився вдовольняти їхню жіночу допитливість небилицями.

– Беру настояну дошову воду, яку збираю в спеціальні діжки та балії, що стоять під ринвами з чотирьох кутів хати.

Такі балії і бочки справді існували, і це надавало його оповідкам правдоподібності.

– Кладу в неї голубиний послід, розмішую дерев'яною ложкою, аж доки розчиниться, додаю попелу, бажано з дерев листяних порід. Але найважливіший складник – це кавовий фус, до того ж краще зі звареної, а не запареної кави.

Жінки аж ніжки стуляли від захоплення, присідали від здивування і... бралися випитувати, хто ж йому таке наравив.

Що він міг відповісти, коли й сам не знав, як воно таке в голову збрело? Але всім цей рецепт подобався. Він так ніколи й не довідався – робили вони

поливу за його порадою чи ні. «Але рослинам така суміш зашкодити не могла», – тверезо розмірковував він.

З посуду в нього теж не дублювався жоден предмет. Шість горняток. Але всі вони не просто різної форми чи кольору, а з різних епох. І від того, яке горня опиниться вранці в руках, залежав настрій усього прийдешнього дня.

Його кава збігла, згасивши вогонь і утворивши на газовій плиті чудернацьку темно-коричневу пляму. Запах свіжого напою лоскотав ніздрі і злостив. На кухні раптом стало холодно, вогко й незатишно. До біса, вип'ю кави дорогою на першій-ліпшій бензозаправці. Авжеж, вона не буде така ароматна і запашна, як у нього, – без дрібочок меленого чорного перцю й цинамону. Продукти нехитрі і, напевно ж, є в кожній кнайпі, але важливо вгадати правильні пропорції. Для цього потрібні роки. А в них (у барменів з придорожніх кнайп), аби цієї ж миті зварити йому правильної кави, такого досвіду просто не може бути.

Краватка, яку ще вчора, він міг записягтися, бачив на спинці крісла, теж зникла, мов корова язиком злизала. Вирішив купити на тій же заправці. Звісно ж, він не знайде там саме такої – з натурального червоного шовку, розписаної вручну маленькими і великими темно-синіми, майже фіолетовими огірками. Батьків подарунок у день захисту диплома. Батька вже кілька років нема, а як би хотілося, щоб він розділив із ним цей важливий день. Тим більше, що звідусіль наїде сила журналістів, і подію мають транслявати в прямому ефірі. Надіявся, що батько, хоч де б він зараз був, зможе долучитися до цього дійства.

Дощ перішив як із цебра. Волога почала просякати крізь стіни. З нещільних вікон крапало на підлогу. Він кинув у чималеньку калабаню зашкарублу ганчірку для миття підлоги, яку вже давно не використовував за призначенням. О, хоч щось добре, ввечері повернеться і саме буде нагода помити підлогу.

Крізь зливу, що дедалі посилювалася, не було видно світу Божого, як казала його бабця. І він пригадав, як у далекому минулому вони сиділи в цій же, але теплій затишній хаті, і він, притулившись до неї (біля бабусі завжди чомусь робилося спокійно і затишно на душі), заплющував очі і слухав-дослухався, як гримлять небеса. Тоді бабця, зачекавши, коли вшухне грім, казала: «Ну й негода. Таке буває, коли дівчата, які позбулися своєї цноти ще до весілля, виходять заміж». «То скільки ж їх нині має виходити заміж?» – думав він, дивлячись на потемнілу від каламутних струменів води шибку.

Неголений, у намоклому піджаку, що тепер мішком висів на його плечах, у мештах, повних багнюки і готових ось-ось розлізтися, він усе-таки зумів добратися до першої бензозаправної станції. Ще недавно дороге й елегантне вбрання мало смішний і жалюгідний вигляд. Він був майже щасливий, що така ж доля не спіткала і червоної, з натурального шовку, краватки. За такої негоди вона б умить перетворилася на шматину з темно-синіми, майже фіолетовими, великими і малими огірками.

Якась огрядна жіночка завбачливо відступила, щоб не забруднитися, коли він проходив повз неї, хоч сама була не чистіша, та ще й провела здивованим поглядом. Роззирнувся. Нечисленні покупці маленької крамнички на заправці всі як один витріпилися на нього.

– Чого вирячилися, – накинувся він на них. – Що, ніколи не бачили мокрого чоловіка? Мокрого, неголеного і злого, – вже майже тихо додавив він, зустрівшись із велетенськими, вологими від дощу, проникливими очима маленької дівчинки з руським волоссячком, заплетеним у дві тугі кіски. На кінчиках кожної з них були геть змоклі блакитні паперові квітки, що дуже пасували до її жовтого, мов ячний жовток, дощовика і таких само жовтих, тільки в дрібну синю цяточку, гумачків.

– Дядьку, ви мертвий? – не відриваючи від нього своїх широко розплющених очей, запитала вона.

Йому аж заціпило. Брови полізли на чоло. Слідом за ними почали виповзати очі з орбіт. Ще тільки цього бракувало! Невже він таки пропустив щось украй важливе у своєму гардеробі?

– Чому, по-твоєму, я маю бути мертвим? – зацікавлено і з удаваною веселістю спитав він у дівчинки, яка так і прикипіла до нього поглядом.

Хотів було наблизитися до неї, присісти навпочіпки, щоб їхні очі опинилися на одному рівні, проте несподівано вона, а також дідусь, якого вона й далі міцно тримала за руку, огрядна жіночка, двоє працівників бензозаправної станції, чоловік у военній плащ-палатці, який стояв мов острів посеред озера, що натекло з нього, – всі враз, наче за командою, відсахнулися.

Він вирішив не рухатись і стояти там, де стоїть, але хай там що таки отримати відповідь на своє запитання.

– Поглянь, – дівча простягнуло вільну руку в його бік і маленьким пальчиком вказала на груди. За тим пальчиком потягнулися погляди всіх присутніх.

Він стояв, пришпилений тими поглядами, і йому нічого не залишалось, як і собі подивитися на власні груди.

Переляк, розгубленість, очевидність побаченого і вперте небажання це усвідомлювати. Він сполотнів, ставши таким, як і його колись біла сорочка, посеред якої тепер розквітла криваво-червона пляма. Відрухово, мов у фільмі з уповільненими кадрами, почав обмацувати на собі ту криваву квітку. Начебто без дірок. Витягнув з-під поли скривавлену руку. Підніс до носа.

Навколо всі завмерли, затамувавши дихання. Шалений дощ витанцьовував дикий пасодобль на широких вітринах. Він, мов собака, спершу поволі пригнувся, аж раптом різко втягнув у себе червоний запах. Усі присутні, мов за командою, зробили так само. Він затримав подих, обвів своїх глядачів пильним поглядом, різко видихнув. Відразу ж пролунало п'ять коротких, мов постріли, видихів. Русява дівчинка завмерла. Вона не вдихала і не видихала разом з усіма.

Далі він обережно, ніби боявся обпектися, торкнувся пальцем до червоної плями, підніс до рота, лизнув і... вибухнув реготом.

– Та це ж ручка, моя чорнильна ручка, – реготав він, нишпорячи у внутрішній кишені. – Просто злетів ковпачок, і, коли намок піджак, уся туш протекла на сорочку в найбанальніший капілярний спосіб, – пояснював він присутнім походження кривавої плями в себе на грудях, трясучи над головою звичайнісінькою чорнильною ручкою. Тридцять років тому такі продавалися на кожному кроці. – Це нею я підписував свої роботи і сьогодні збирався роздавати автографи після прес-конференції, на яку я, до речі, – він із жахом глянув на годинник у себе на зап'ясті, – страшенно спізнюся.

– Чорт, чорт! – вигукував він, махаючи рукою й дмухаючи на годинник, немов намагаючись його оживити і, якби це було можливо, зробити штучне дихання. – Та він же геть намок, – не вгавав чоловік, зблизька розглядаючи свою знахідку. – Боже, та це ж справжній механічний годинник, який залишився у спадок від дідуса. Що ж я накоїв, тепер він, мабуть, зупиниться, – говорив чи то до годинника, чи сам до себе. – Що за день? – спересердя сплюнув і тієї ж миті згадав про юне створіння. – Пробач, – стиха звернувся до дівчинки.

Люди не розходились, але вже намагались усміхатися. Лише дівчинка не відводила від нього своїх блакитних очісбок.

– То ти живий?

– Та вгамуйся вже ти. Завела – живий, живий. Хіба сама не бачиш, що він живий-живісінький? Живішого не буває, – бурмочучи радше до себе, прогундосив дідусь, бо, правду кажучи, в дівчати були такі великі й чисті янгольські очі, аж не випадало їй сварити.

– Ні, не бачу, – сухо відповіла мала, забрала долоньку з дідушевої руки і, не зважаючи більше ні на кого, побігла до виходу.

– Та куди ж ти? Ноги промочиш! Зачекай, поки злива вщухне, бо дістанеться мені на горіхи від твоєї матері.

– Уже вщухла, – на льоту проспівало дівча, і шойно ступило за двері, дощ й справді вщух.

- Горнятко кави, звареної і без цукру.
- Може, з кардамоном?
- Так, можна, - не зауважуючи глузливого тону бармена, зрадів він.

- А смоли гарячої? Де я вам візьму звареної кави, як у мене тільки апарат стоїть - я йому таблетку спресовану, а він мені каву. Ви з якого світу, чоловіче? - промовисто-підозріливо, та не без інтересу, запитала жінка, хто стояла на касі і водночас виконувала роль бармена, кельнера й продавця всілякої всячини.

Він спантеличено підвів на неї очі і, не моргаючи, вдивлявся в її, судячи з чорних кіл під очима, невиспане обличчя. «Ах, так, це ж цілодобова бензозаправна станція, тож і крамниця працює цілодобово. Мабуть, вона тут цілу ніч працювала, тому така недобра», - подумав він і майже з ніжністю подивився в її, колись, імовірно, голубі, мов ранковий вітер, очі, які тепер вицвілими пелюшками висіли навпроти нього.

І хтозна: може, цій продавчині в око залетіла якась порошок, а може, вона встигла зауважити ніжність у його очах, якої не бачила останні років зо двадцять, відколи вийшла заміж і приїхала до цього містечка, чи, може, тому, що ось-ось мав би остаточно вшухнути дощ й визирнуло б сонце. Лесть повагавшись, вона гукнула йому наздогін:

- Зачекайте, добродію, я зараз хутенько щось придумаю. А запарена кава може бути? - проспівала вона.

Він, ще нічого не розуміючи, ствердно кивнув головою.

«Біда не в тім, що ти мене не любиш, - виводила вона біля кавового апарата, вміло пораючись у своєму володінні. - Зараз буде кава, голубчику, буде тобі кава, така, як ти хочеш... Біда у тім, що я тебе не можу розлюбити», - закінчила вона на одному диханні, і він з приємністю зауважив, що в жінки на диво живий голос і міг би належати відомій співачці. Вона легко, немов усе життя тільки це й робила, розірвала пакет фільтра, викинула таблетку спресованої кави в керамічне горня, розтовкла її і залила окропом.

- Ось. Так, як ви й просили. Майже.

Вона цнотливо опустила очі і зашарілась. Видно було, що жінка не кокетує, що їй просто захотілося догодити цьому дивному молодикові.

Він, досі дивуючись зі зміни її настрою, простягнув руку за кавою.

– Скільки коштує така кава? – схаменувся він.

– Як і звичайна. Ще й на цукрі зекономила, – всміхнулася, і на її щоках з'явилися дві несміливі ямочки.

Так і є, він забув гаманець у старому піджаку. Гарячково себе обмацував, сподіваючись його таки знайти. По черзі запихав руку в кожну кишеню, намагаючись намацати бодай дріб'язок. Має ж у нього бути при собі хоча б кілька гривень. Зрештою, він безпорадно розвів руками, аж раптом на підлогу випав шматок паперу. Кинувся піднімати і завмер, мов укопаний. Дивився на нього, як на метеорит, а не аркуш, вирваний з блокнота. Нагнувся. Простягнув руку і його наче струмом вразило. Як він міг забути? Як він міг забути про цей дзвінок? Учора, вже пізно вночі, зателефонувала якась жінка і сказала, що його подруга просить якнайшвидше приїхати, бо їй необхідно йому сказати щось дуже важливе. А напередодні вона ходила до лікаря, принаймні казала, що мусить піти, бо недобре почувається, а ще за день перед тим – вони посварилися. Думав, що перемелеться і завтра вони помиряться, але ж ця його робота, презентація, клята виставка. Необхідно було як слід підготуватись, аби не підвести людей, з якими працював, – це ж справа всього його життя. Тому кілька останніх днів він практично жив у своїй майстерні, підписуючи, підправляючи, підчищаючи дрібні і, на перший погляд, непомітні ганджі. Проте знав, що на презентацію прибудуть розмаїті фахівці і люди, які не подарують йому тих огріхів.

Насправді майстернею він називав стареньку батьківську хатину за містом, яку не хотів продавати, тому пристосував для роботи.

На змоклому клаптикові паперу був телефон, за яким він міг знайти свою подругу.

– У вас є... є у вас телефон? – затинаючись запитав він, уперше в житті шкодуючи, що не має, як усі нормальні люди, мобільного телефону. – Я можу від вас подзвонити? Мені дуже потрібно. А я за все розрахуюся, пізніше... Завтра, ні, ще сьогодні. Ввечері. До котрої ви працюєте?

Жінка трохи здивовано, проте мовчки, виставила телефонний апарат з-під ляди і підсунула до нього. Руки тремтіли, й він ніяк не міг потрапити пальцем у потрібну дірочку.

– Дозвольте, – вона обійшла прилавок, взяла з рук папірець і цифра за цифрою набрала номер. Пішли довгі гудки. Добре, хоч не зайнято. Простягла йому трубку: – Говорить.

- Алло, люба, це ти? Так? Слава Богу! Я іду до тебе! Ні, не потрібно? Все добре? Ти можеш зачекати? Ти маєш мені щось сказати? Важливе? Страшенно? Не кажи мені зараз нічого. Я дуже погано тебе чую. Я скоро сам приїду, мое серденько. Я... пробач мені, забудь усе, що я тобі казав. Я теж хочу сказати тобі щось дуже важливе, голубонько моя. Цілую, бережи себе... - Він опустил важіль і так стояв із повислою в руці телефонною трубкою, нічого довкола себе не помічаючи. Ні того, що його кава вже давно охолола, ні того, що з телефонної трубки лунали короткі гудки, ні того, що жінка за прилавком втирає дрібні сльози розчулення, бо їй за життя ніхто таких слів не казав. Навіть по телефону.

2

Він мчав, не збавляючи швидкості ось уже півгодини. Судомно вчепившись у кермо, чоловік пильно стежив за дорогою. Поки не вдасться виїхати на асфальт, потрібно вважати на вибоїни і баюри, аби не лишити в них колеса. Дощ начебто вшух, але все одно мжичило. Волога налипала на лобове скло, непомітно й підступно, вкриваючи його невидимою плівкою. Він увімкнув двірники, але стало ще гірше - в бачку закінчилася вода, що мала б змити той бруд. Шкло було каламутне і з розводами.

Аж ось і асфальт. Можливо, варто все-таки подумати над пропозицією менеджера й придбати собі майстерню, хай і на окраїні міста, але з нормальним під'їздом, і купити собі цей триклятий мобільник. Але тоді йому доведеться безконечно приймати гостей і відповідати на дзвінки. Зараз це робить його менеджер, але ж, зрештою, за це він йому і платить. Ще й, до речі, не мало.

Залишалось трохи більше тридцяти кілометрів. Треба постаратися якнайшвидше відбути презентацію та відкараскатися від надокучливих журналістів і псевдодрузів, спраглих фуршету й обіймів із ним перед камерами. А де ж були всі, коли він лише починав? Де були його, так звані, друзі, коли потребував підтримки, доброго слова, мовчазної віри, зрештою? Де були журналісти, коли хотів поділитися своїми пошуками та відкриттями зі світом? Ет, це все тепер не має жодного значення. Важливо те, що він вистояв. Тепер його всюди запрошують, усі шукають з ним нагоди зустрітися. Тепер тон розмов і напрямок думок задає він. І саме його цитують у розмаїтих журналах. З ним радяться і панькаються. Та про це теж не варто згадувати. Бо в нього є вона.

Він це зрозумів лишень сьогодні. Раптово, несподівано, спонтанно. За стільки років поруч. Його осяяло, що без неї нічого не має значення. Так, вони повинні одружитися. Негайно. І він має сказати про це перший. І скаже. Сьогодні ж. Не відкладаючи більше ні на день.

Як же він за нею скучив! Він на весь зріст потягнувся за кермом, як це лише дозволяло зробити водійське сидіння, і відчув майже фізичну її присутність. Як же він скучив за її розкішним каштановим волоссям, яке важким жмутком збирала на потилиці? Як любив розв'язувати стрічку й дивитись, як розсипається воно по плечах темно-кавовими пасмами. Любив

зануритися в нього обличчям і вдихати рідні оксамитові запахи коханої жінки.

Він мрійливо заплющив очі й на повні груди вдихнув невидимий запах.

3

...Сьогодні в них був вихідний.

Із самого дитинства вони завжди були разом. Гуляли, бавилися, бешкетували. Разом відповідали за свої вчинки. Навіть нудьгували разом. Усі вже так звикли до їхньої дружби, що дивувалися, бачачи поодиночі. Тепер вони повиростали і кожен мав власні обов'язки. Та, знаючи їхню взаємну прив'язаність, їх взяли в один відділ. Навіть відпустки вони брали в один час, задовго їх плануючи. Роботу свою любили, проте більше їм подобалося відпочивати.

Вихідні належали тільки їм. Ніхто й ніколи не контролював їх. Ніхто не знав, де вони пропадають, що роблять, про що розмовляють. Ніхто й ніколи не здогадувався, що насправді найбільшою радістю для них є спостерігати за людьми.

Вони зручно вмошувалися на завчасно облюбованій хмарині, звисивши ноги і попідкладавши під підборіддя кулаки, й заворожено роздивлялися дивний і не завжди зрозумілий світ.

Вони мали безмежні можливості. Ну, майже-майже безмежні. І насправді могли дуже багато. Спочатку вони роздивлялися з великої відстані землю так, що вона здавалась їм завбільшки з голубине яйце, далі – як футбольний м'яч. Потім вона скидалася на картинку зі супутника. Все ж дуже просто. Згодом вони бачили її, наче з літака. І тоді починалося найцікавіше. Милуватися земними краєвидами вони могли багато годин поспіль. Одного разу, захопившись, нерухомо пролежали всю свою відпустку. І не пошкодували. Ще кілька днів потому їм увижалися гори, оповиті серпанком туманів, гарячо-червоні, розпалені сонцем долини, вкутані, мов у шаль, у фіолет дивовижних тіней. Увижалися заплетені в коси землі темно-сині, аж чорні, стрічки річок. Увижалися озера, на дні яких спочивали втоплені, пильновані днем, сни. Ввижалися ліси, які стояли на сторожі людських мрій, і все це в неймовірних, розмаїтих барвах, підсвічених сонцем з усіх можливих і неможливих ракурсів. У різну пору дня одне й те ж місце могло до невпізнаності змінюватися багатством світла і тіней. Як же вони розуміли імпресіоністів, симпатією до яких перейнялися відразу після першого знайомства!

Можливо, саме завдяки цим художникам і відкрили для себе чар споглядання й можливість бачити те, повз що звичні люди проходять, не помічаючи. Вони навіть міркували, чи Моне часом не один із них. Але, хоч як до нього

придивлялися – жодних натяків на крила. Він, напевне, не ангел, вирішили тоді вони, але й далі вивчали його достоту божественні пейзажі.

– Може, Альфред Сіслей, може, хоч він? Бо мені так і хочеться розчинитися, щоб назавжди залишитися на його полотні із золотою й хрусткою, мов обгортка з різдвяної цукерки, осені.

– Та що ти, що ти? І не думай. Уяви, що ми допіру починаємо. Скільки ще прекрасного ми можемо навчитись у людей, – палко переконував той, хто вищий на зріст. Щоб краще когось розгледіти, йому завжди доводилося присідати.

– Ренуар? Дега? Генрі Матісс? Можливо, Мауріце Деніс? – він зображав нас такими... Такими красивими й одухотвореними. З такими чуттєвими, тендітними, мрійливими обличчями... майже, як у людей. А якими тілами він нас обдарував, – не вгавав нижчий і перераховував усі чесноти, піднесено закотивши очі.

– Агов, повернися на небо, – високий дав йому щигля, щоб повернути друга до реальності.

Нижчий мерщій обдарував його стусаном. Він завжди був спритніший. І тепер, бешкетуючи, літав навколо свого неповороткого друга, задираючи йому довжелезну туніку з важкої білої тканини.

– А покажи-но, яке в тебе тіло, чи таке ж прекрасне, як на роботах Деніса? – і реготав від задоволення, бачачи, як довготелесий приятель, допомагаючи собі крильми, обіруч прикривав чималеньке, навіть дебеле, тіло, – соромливо, мов дівча.

І в кого він такий удався?

От менший був і справді доладний, немов намальований. Хоч-не-хоч, а мимоволі повіриш, що саме він і виконував роль натури для того імпресіоніста.

Так само вони відрізнялися й за характерами. Нижчий був романтиком, завжди в усьому вмів знайти щось хороше. Вищий – прагматик. Він ніколи бездумно не виконував забаганок свого друга, завжди все скрупульозно і відповідально перевіряв й обмірковував. Можливо, саме тому вони так органічно доповнювали один одного, уникаючи різних неприємностей.

Зараз вони лежали на облюбованій хмарині і спроквола споглядали на землю. Дощило. Та де там «дощило» – періщило мов із відра. Старший почав було обурюватися:

- Ходімо звідси, пошукаймо місце, де немає дощу. Завжди тебе тягне на якісь експерименти. До добра вони тебе не доведуть, затям...

- Та годі тобі. Вгамуйся. Поглянь краще на отого чоловіка з кавою. Може, побавимося з ним трохи?

Довготелесий заговк і з недовірою простежив за поглядом колеги, який аж тремтів із цікавості. Що він знайшов у звичайному чоловікові? «Теж мені дивина», - стиха буркнув довготелесий, проте взявся вмощуватися зручніше, аби нічого не прогавити. Менший мав хист знаходити неординарні особистості, навіть якщо на позір вони були геть звичайні.

- Як вважаєш, кава, що википіла на плитку і згасила вогонь, - це смішно? - обережно і беземоційно поцікавився менший.

- Не думаю, - так само безбарвно відповів більший.

- А мокрі сірники? А накрита газетою червона шовкова краватка в темно-сині, майже фіолетові, малі й великі огірки? А до нитки мокра маринарка? А багнюка в черевиках? А злостива кельнерка? Зажди, зажди ще мить. А тепер оця брунотно-червона пляма в нього на грудях. Невже не смішно? Ніскілечки? - розчаровано озирнувся на свого друга.

Той не завважив приятелевої іронії і не всміхнувся навіть для годиться, бодай кутиком уст. Він щось уважно вивчав.

- А ти часом не знаєш тієї малої, з туго заплетеними кісками? Он, унизу, біля твого об'єкта спостережень?

- Ні, не знаю, - розчаровано зізнався менший і, перекинувшись на спину, почав розглядати хмарки.

- Невже ти і в цьому хочеш знайти щось смішне? Кажу ж тобі, не смішно мені сьогодні чомусь. Може, все-таки підемо звідси, поки остаточно дня не змарнували...

Різке вищання гальм, розбите скло, звук розсипаних скалок миттю обірвали їхню суперечку. Маркітний здогад промайнув у їхніх головах.

- Так, твоя правда, це зовсім не смішно.

- Ходімо, ходімо звідси. Думаю, нам доведеться за це відповісти, - вищий аж потемнішав від хвилювання. І додав: - Не вберегли...

- Але ж ми не винні, ми... в нас сьогодні вихідний, - полотніючи до білизни власної туніки, намагався виправдатися менший.

Вищий похмуро глянув на нього, але промовчав. Підхопився і рушив до Центру. Малий, потупившись, поплівся за ним.

Умить примчалася каретка «швидкої допомоги». Навколо вже стояли з увімкненими мигалками міліцейські авто.

Понівечену машину оточили люди. Збудження, страх, розпач, роздратування, злість витали над ними, мов надокучливий рій комарів. Усі щось вигукували, метушилися, махали руками. Всі ці люди були фахівцями, проте автокатастрофи і наглу смерть навіть вони не можуть споглядати спокійно.

Його довго не вдавалося витягнути з салону. Заклинили передні дверцята і ніяк не хотіли відчинятися. Із заднього сидіння теж годі було дістатися постраждалого – кермо втиснулося в груднину. Крісло теж деформувалося, його неможливо навіть відсунути назад. Без автогену немисливо було впоратися. Лікар зі «швидкої» простягнув руку, намагаючись намацати пульс.

– Живий! Живий, матері його. Де той клятий автоген? Зробіть що-небудь, він мені потрібен живий. До речі, хтось знає, хто цей чоловік, є якась інформація? Бодай якась. Усе може згодитися. Мені потрібно знати, яка в нього група крові, чорт його забирай. Він втратив багато крові. Занадто багато, – старий поважний лікар роздавав команди, не випускаючи з рота цибуха.

Він мав такий бувалий і авторитетний вигляд, що нікому й на гадку не спадало його не послухатися. Від нього й на крок не відходила молода жінка в білому, накрохмаленому халаті. З їхньої злагодженої роботи – без метушливих рухів і зайвих слів – було видно, що вони чудові лікарі і давно працюють у парі.

– Судячи із зім'ятого проспекту з його кишені, він їхав на презентацію відомого архітектора, – розглядаючи кольоровий аркуш, припустила лікарка.

– Що за архітектор? Викличте когось із організаторів, можливо, вдасться розпізнати цього божевільного? На такій швидкості врізатись у дерево. Самогубець, – під ніс бубонів лікар, хоч було очевидно, що він і не збирається злитися чи шукати винних. У нього одна мета й одне завдання – врятувати цього молодика, який, звисивши закривавлену голову, був ув'язнений у своїй машині.

– Це не самогубство. Сліди гальм від шин чітко вказують на те, що водій до останнього боровся зі швидкістю. Найімовірніше, він просто не впорався з керуванням, коли входив у поворот. Бачте, на цьому відрізку дорога доволі крута, хоч це не надто впадає в око. Можливо, він був втомлений чи щось відвернуло його увагу. Кажуть, тут дуже багато зайців, тому іноді водії посеред ночі влаштовують полювання «на фари» просто посеред дороги, – слідчий спробував було продемонструвати свою дотепність перед молодою жінкою.

Вона всміхнулася.

– Красивий він. І з обличчя видно, що добрий, – з тією ж такою усмішкою тихо прошепотіла.

– Я вражений, як може жінка, яка бачить чоловіка якихось п'ять хвилин, стверджувати про його доброту, тим більше що цей чоловік однією ногою на тому світі, – ревниво дивувався слідчий.

Ця молода лікарка, яку він сприйняв за стажерку, вочевидь йому сподобалась. До того ж за тих-таки п'ять хвилин. «Цікаво, – подумав він, – чи можу я і про неї сказати, що вона – добра?»

Звісно, може. Бо якою ж може бути жінка з копицею гарячого волосся на голові, заплетеного в невеличку косу? Це, мабуть, аби не заважало працювати. Хіба може бути недоброю жінка з мигдалеподібними, ледь розкосими, очима зеленого, магнетичного кольору. Жінка з малесеньким акуратним тату у вигляді лука з натягнутою тятивою біля сьомого шийного хребця. Треба буде з'ясувати в криміналістів, що це за символ. Коли вона нагиналася над потерпілим, чоловік у формі встиг зауважити це татуювання за відгорнутим комірцем лікарського халату, під яким, як виявилось, нічого більше не було. І жінка, в якій золотистий пушок на обличчі загорається, коли на нього падає сонце. Він посміхнувся. Подумки. Тут така аварія, якій він уже кілька років не бачив, а він думає про пушок в неї на обличчі.

Посеред лікарняної палати, де він перебував уже добрий тиждень, так і не опритомнівши, стояли вони обое – старий лікар і його помічник.

– Лікарю, як ви думаєте, в нього є шанси? – вона затопила його своєю зеленню. – Я переконана – ви мусите це знати. Скажіть, ви завжди знаєте все наперед.

Він, думаючи щось своє, заперечливо похитав головою.

– Не знаю, хочеться вірити, що це не так, але здається, що тут утрутилися вищі сили. І в мене таке відчуття, що там, – він багатозначно звів погляд до неба, – саме вирішують його долю. В таких випадках ми, доню, на жаль, безсилі.

Він називав її донею відтоді, коли вона, ще геть юна, відразу після інституту, прийшла працювати до них за розподілом.

Вона глянула на нього майже побожно. Не раз він говорив дивні, часто нікому незрозумілі речі, а згодом виявлялося, що завжди мав рацію. І такими логічними здавалися тоді всі події, і вже нікого не дивувало, що старий лікар зумів усе передбачити.

Вона добре пам'ятає, як він скрушно хитав головою і тихо, майже нечутно, бубонів: «Не для тебе він, дитинко. Не для тебе». І ховав погляд. Бо їй так і не вдавалося повністю замаскувати синці під очима. Тому він просто

уникав зустрітися з нею поглядом. Іноді на зап'ястях, а іноді й вище колін – це коли її молодий чоловік, за якого вона допіру вискочила заміж, заворожена неземним коханням і казками про доброго, молодого, вродливого та багатого принца, бив її ногами. Вона ж, широко вірячи, що добро завжди перемагає зло, щодня стрімголов бігла з роботи додому, щоб приготувати коханому щось смачненьке, а він приходив у кращому разі далеко за північ, а то й під ранок, напідпитку і, зрозуміло, не голодний. Одного разу прийшов не сам – із подружками.

– Якщо ти так хочеш мене нагодувати, годуй. Усіх. – Стояв, похитуючись, у дверях і виключно намагався дивитись їй у вічі. Її немов спаралізувало і відібрало мову. Мало не зомліла. Заточилась.

– О, то ти ще й п'яна! Мерщій на кухню. Подай на стіл усе, що є. Не зганьби мене, – і, повернувшись до дівчиць, що дурнувато хихотіли в нього за спиною, ледве втримуючись на своїх височенних підборах, широким жестом господаря запросив їх у хату.

– А що, не казав я, яка в мене дружина приборкана? – реготав, проводячи очима зсутулену постать, що впокорено простувала на кухню. – А ви не вірили. Як в Японії. Там, коли чоловіка додому приводить гейша, то дружина зобов'язана, низько вклонившись, подякувати їй і чемно прийняти з її рук свого коханого. – І знову зареготав. – А в мене гейш аж дві. – Обняв обох, притулив до себе, не забуваючи мацати їх при цьому за цицьки, які от-от готові були повипадати з тісних стаників.

Ця вечірня була останньою краплею.

Нагодувала їх усіх, та що там нагодувала – харчі змарнувала. О тій порі їсти їм уже не хотілося. Випивши ще трохи алкоголю, так і позасинали одне на одному. Щойно надворі почало сіріти, дівулі вхопили мешти – і мерщій із хати. Та ще й так тихо і діловито, що відразу видно – їм не вперше.

Вона неквапно зібрала валізу. Взяла найнеобхідніше. Сумним поглядом обвела свою кімнату і розплакалася. Шкода їй себе стало. Шкода своєї юності, обдурених надій, ніжності нерозтраченої, снів чорно-білих і постелі холодної. Шкода ночей самотніх, душі невиплаканої. Шкода тіла недокоханого. Тримала в руках свою улюблену книжку – та ніяк не хотіла влазити у валізу. Тоді виклала светр і поклала книжку. Не залишить йому нічого, що їй дороге. І жодної сльозинки не лишить. Тут же, стоячи на порозі, сльози й витерла. І вже тоді знала, що більше не плакатиме. Ні через нього, ні через когось іншого.

Коли зранку прийшла в лікарню, старий лікар подбав про те, щоб усіх завантажити роботою, аби не швендіали без діла і не ставили зайвих

запитань. А запитань було чимало. Кожному хотілося взнати, чому це їхня царівна, завжди така горда й незалежна, іноді навіть трохи зверхня, сьогодні без косметики, з червоними очима і припухлими повіками, яких і за темними окулярами не сховати.

Вона сиділа за своїм столом і, втупившись невидючими очима в історію хвороб, бездумно-механічно гортала сторінки. Годину. Другу. Аж лікар не витримав:

– Доню, поплач. Я тебе дуже прошу. Поплач. Не гризи себе. Не їж себе сама зсередини. Він не вартий того. Доню, голубко, – він м'яко взяв її долоню у свою і, поглажуючи, вмовляв далі: – Плач, не соромся. Тут, крім мене, нема нікого, а як хочеш, то можеш іти додому. Але зажди, – він затнувся.

На мить його рука завмерла.

– Чекай-но, дитино, а тобі є куди йти?

Вона звела свої зелені, мов морська безодня, очі. Ніколи досі вони не були в неї такі каламутні і водночас глибокі.

– Нема, – тихо, приречено. Сховала зелень, сховалася сама. – А, можна, я якийсь час тут, у лікарні, поживу?

Тільки тепер він помітив у кутку під столом невеличку валізку. От старий телепень, як він досі її не зауважив! Теж мені ясновидець.

– Ти прости мені, старому і неуважному. Забігався, пробач.

– Та, ні, лікарю, це ви мені пробачте, – схопилась і кинулася до нього в обійми.

Від несподіванки йому аж погляд перехопило. Ніколи вона собі такого не дозволяла. Видно, страшенно їй погано. Отак і стояли посеред кабінету – застигли, мов скульптурна композиція.

Він, боячись сполохати, намагався своїм теплом, ніжністю вселити в неї віру, спокій, якого вона зараз так потребувала.

Вона – боячись, аби не відсахнувся, не прогнав. Вбирала в себе його запах, запах неіснуючого прихистку, запах неznаної домівки.

Три тижні прожила вона в лікарні. Жодного слова. Жодного запитання. Жодного погляду. На початку четвертого підійшов до неї, однією рукою взяв її, іншою – валізу, і повів до себе.

– Оце твій дім.

Хлюпнула на нього зеленню своїх очей. Страху не було. Була пустка, в яку він боявся упасти і загубитися.

- ...і я можу залишатись тут скільки мені буде потрібно? - дивлячись йому в очі запитала і... всміхнулася. - Тоді я зможу готувати вам їсти, - зраділа вона вже по-справжньому.

- Далась тобі та іжа, - задоволено пробурмотів він. - Що ж, починай.

Це було шість років тому. Шість довгих теплих років, які минули в трепетній турботі одне про одного і страхом, що може настати момент, коли їй доведеться покинути цю домівку. Вони прикипіли одне до одного всім серцем, знаходячи в цьому співіснуванні втіху, сенс і розраду в нелегких лікарняних буднів. Жодна жива душа в лікарні ні словом, ні поглядом не показала, що щось не так. Тільки одного разу санітар, який запав був на молоду лікарку, але дістав від неї гарбуза, тому не міг пробачити, що проміняла його - молодого й здорового - на сивочолого дідугана, наважився її зачепити. Притиснувши в темному коридорі, просичав у самісіньке вухо, але так, щоб почули ті, хто міг підслуховувати:

- Якщо вже геть зле буде і дід зовсім силу втратить, приходь до мене - я тобі так засад... - не встиг договорити, бо раптом різко, якимось загрозливо рипнули двері, і з кабінету повільно вийшов старий лікар і так само повільно рушив в їхній бік.

Те, як неквапно наближався до них лікар, його впевнена хода і напружена, мов от-от готова була розірватися, тиша, його загрозливе сопіння примусило нахабу трохи позадкувати, він аж зіщулювся.

- Що ти зробиш? Чим ти тут хизуєшся? - в його простому запитанні було стільки ненависті і погрози, що грайливий настрій санітара розчинився в темряві коридору, як маленька грудочка цукру у великому горняткові чаю.

- Та ні, лікарю, я пробував пожартувати. Пробачте мені, - помовчав. - Невдалий вийшов жарт, - пауза, - справді невдалий.

І тут на нього наче щось найшло - він кинувся до старого чоловіка, вхопив його за руку і почав нею трясти.

- Лікарю, простіть. Простіть мені. Не з-знаю, щ-що н-на м-мене н-найшло, - молодик аж захлинався, не перестаючи трясти лікареву руку.

Усі мовчали. Тож йому не залишалося нічого іншого, як, обсмикнувши свій зім'ятий від сутички з жінкою лікарняний халат, поспробувати непомітно зникнути, розчинитися в повітрі чи провалитися в розчахнуту під ногами землю. Його ніхто не стримував, до нього ніхто більше не промовив жодного слова, але санітар біг так, наче за ним гнався вбивця.

- Перекажіть, - голосно звернувся лікар до темряви, - що коли ще раз побачу його біля своєї колеги, то, присягаюся, я пришию предмет його гордості йому ж до чола, щоб зручніше було хизуватися.

І всі, хто це почув, не мали жодного сумніву, що старий свою погрозу виконає.

6

– Що відповімо, коли спитають, де ми були і що робили в момент автокатастрофи? – ледве встигаючи за високим, запитував малий.

Високий ішов розмашистим кроком, не знаючи, що робити з руками, які вочевидь йому заважали. Зараз йому заважало все – власна довготелеса постать, молодість, раціоналізм, скептицизм, виваженість і прискіпливість. Заважало важке русяве волосся, яке неслухняними пасмами спадало на лице, затуляючи очі, заважали крила, які здавалися зайвими, як і все решта, якщо він примудрився прогавити таку банальну аварію.

Так, він не вмів, як його невисокий друг, красномовно висловлювати свої емоції, не вмів так зграбно рухатись і легко, невагомо здійснюватися вгору, не зворухнувши ні порошинки. Не вмів улесливо усміхатися, не вмів широко, заразливо реготати, не вмів плакати, ридма ридати, як малий. Умів лише бурчати, мов дідисько, криво посміхатися, а злітаючи, продавлювати в хмарах ями, які негайно заповнювалися прозорою дощовою водою і в які він, приземляючись, неодмінно мав утешитися, заляпуючи всіх навколо. Але в його грудях билось велике і безмежно добре серце, що про нього намагався думати якомога менше, аби не засміяли. Бо хоч на небі всі мають добрі серця, та доброта ця якась поміркована і виважена, беземоційна. Майже стерильна. А хіба це тоді доброта?

Він нісся до Центру, вдавлюючи важкою ходю ті-таки глибокі ями, що миттєво наповнювалися водою. Поки він дійде, то на землі, ймовірно, почнеться дощ. Менший ледве за ним устигав, благальним голосочком намагаючись достукатися до його поблажливого, розм'яклого від доброти серця. Іншим разом більший би вповільнив ходу чи навіть спинився, але не сьогодні. В душі він трохи злився на малого, адже саме він забив йому голову всілякими імпресіоністами з їхніми кольоровими видами. Хоча частково таки погоджувався з малим, що сьогодні в них заслужений вихідний. Адже й ангели повинні з часу до часу відпочивати, адже відпочивши, вони по-новому починали сприймати події і здатні були креативніше підходити до розв'язання земних проблем.

Переконавши себе, що малий не може нести відповідальності за автокатастрофу, трохи стихив ходу.

Менший це одразу зауважив, підбіг і вже старався не відставати. Поділ його вбрання був забризканий водою, мокра тканина неприємно холодила ноги, але усвідомлення мовчазного примирення окрилювало.

– Що ж? Розкажемо все, що було, – виразно, в такт із кроками, артикулюючи кожне слово, відповів більший.

Цей чоловік устиг йому сподобатися, хоча спостерігав за ним геть недовго. Але ж він не любить сентиментів. Хіба що... Лише менший становить виняток. Але менший – це інша річ. Менший – це карма. Він не пам'ятає, щоб вони колись розлучалися. Це як друге його «я», його половинка. А, можливо, половинки можуть бути іншими. Він багато чув про половинки. Чув, що деякі люди завзято шукають ті половинки, хоча і не впевнені в їхньому існуванні. Він дивувався з їхньої непохитної віри. Ще дужче дивувався, коли ті упертюхи таки знаходили те, що шукали. Радів тоді за них, мов за рідних дітей. Хоча й це почуття було йому недоступне, але, спостерігаючи за людьми, розумів – любов до дітей – одна з найсильніших емоцій.

Не вмів тішитися за себе, тому з подвоєним ентузіазмом тішився за інших. Цей чоловік із замиського будинку привернув до себе його увагу дуже давно. Його поведінку було важко назвати типовою для людей. Зазвичай люди роблять щось для свого власного зиску, а цей чоловік завжди утне щось незрозуміле. І ніколи його вчинки не були однозначними. Коли чоловік брався за щось, то доводив до пуття чи принаймні до того моменту, коли хтось інший міг закінчити цю справу. Він, скажімо, ніколи не підгодовував на вулиці собак, і не гладив безпритульних котиків задля того, щоб справити приємне враження на незнайому даму, демонструючи свою тонку натуру й добру душу. Хоча, звісно, для нього, як і для багатьох інших чоловіків, не було таємницею, що саме така модель поведінки прокладає прямісіньку дорогу до серця милих жіночок, а згодом і до їхніх ліжок. Але доля чотириногих безпорадних друзів, викинутих кимось із дому, його цікавила аж ніяк не про людське око.

Одного разу він просто посеред площі підібрав двох собак, що безпомічно тулились один до одного, піднімаючи по черзі всі лапи. Надворі була зима. Він довго виходжував їх у себе в замиському будинку, щодня двічі долаючи чималу відстань, аби погодувати їх і... приласкати. Добрих кілька місяців довелося витратити, щоб повернути псам віру в двоногих створінь і привчити їх брати корм просто з рук. Згодом він відвіз їх до давніх приятелів своєї родини, які давно мешкали самі у великому домі. Старенькі дуже зраділи подарункові, бо тепер вони мали обов'язки і відчували себе потрібними. А це – чи не найголовніший стимул до життя. Він регулярно привозив грошенят на харчі чотириногим членам сім'ї. Старенькі гречно заперечували, але, зрештою, таки приймали допомогу.

Так само, не чекаючи винагороди і вдячності, раз на тиждень, незважаючи ні на свою заклопотаність, ні на погоду, ні на бажання поніжитися в теплому ліжку, він щосуботи робив скромні закупи для своєї сусідки по замиському будинку, хоч та і словом не обмовилася про цю допомогу. Він знав, що в неї троє дітей. Знав, що будинок вона переписала на них, але знав і те, що жодна дитина не навідується з допомогою до матері, яка, поховавши чоловіка, не може дозволити собі купувати навіть найнеобхідніше, бо утримує великого розкішного білого перса з двома різнокольоровими очима – помаранчевим і голубим, і великого папугу, який умів розмовляти і декламувати дитячі вірші. Ці істоти рятували стареньку від самотності та й не могла вона їх вигнати на вулицю.

Робив завжди те, що наказувало сумління. Друзі і приятелі знали, що коли він щось пообіцяв, то гори переверне, але слова дотримується.

Іноді більший ангел замислювався: чи саме так він би вчинив на місці цього чоловіка, чи, можливо, були моменти, коли вартувало діяти інакше. Але ж як, годинами міркував він, я можу вважати, що правильно саме так, а не інакше, якщо я жоднісінького разу не був навіть близько в таких ситуаціях, які виникають у них на землі. Навіть тут, на небі, де так мало спокус і подій, нелегко дотримуватися всіх правил, але принаймні можна забути і розслабитися. Що ж тоді мають робити ті, хто там, внизу, на землі.

Тому спостерігав за цим типом і, хоч як це дивно, щораз більше й більше проймався до нього симпатією. Бо був... чимось таки схожий на нього самого. Принаймні, якби мав стати людиною, то хотів би стати саме таким, – вирішив він про себе і втер скупі ангельські сльози розчулення.

У них навіть звички були схожі. Така ж важка хода, однаковим різким жестом відкидали неслухняне волосся з обличчя. Обидва любили ходити босими по росі (на хмарах теж є роса) і годинами вдивлятися в нікуди.

Не міг змиритися, що більше може його не побачити. Не побачить, як він схилив голову над робочим столом і в запалі, виводячи якісь тільки йому одному зрозумілі лінії, схеми, дороги, стежки й стежечки зі сірого графіту, забуває про все на світі. Не побачить, як може отак сидіти і не підводити голови по шістнадцять годин без перерв на сон чи на їжу. Лишень кава, зварена у джезві з вибагливим візерунком, і багато, нестерпно багато, цигарок. А коли вирішував, що вже досить, то варив собі останню порцію кави, додаючи до неї солі на кінчику ножа, дрібку цукру, гвоздики і трішечки, зовсім крихтину, перцю. Запалював люльку з червоного дерева і від часу до часу випускав білий, густий від насиченого вишневого аромату дим, задоволено мружився, мов кіт, витягував ноги в домашніх капцях з надірваною підошвою, які давно пора було викинути на сміття, але не міг, бо були частиною історії цього старого, як світ, дому. Відкинувшись у старезному, оббитому зеленим сукном кріслі і попиваючи малесенькими, обережними ковтками каву, крізь примружені очі оцінював плоди своєї праці. Останнім часом дедалі частіше був нею задоволений. Зараз він міг творити те, що йому справді подобалося. Це не могло не тішити. Тому в доброму гуморі він вкладався спати.

Та найбільше турбувало кремезного ангела те, що цей чоловік не встиг зробити багато із запланованого. І найприкріше – не встиг сказати своїй коханій найважливішого. Ні, він таки повинен отримати ще один шанс.

З такими думками ангел рішуче простував до Центру, сподіваючись вдало поговорити зі Старшим, і навіть думати не хотів про поразку. Він іще ніколи нікого не просив. У нього, на відміну від меншого ангела, не було хисту переконувати, і все одно він розраховував на удачу.

У Центр вони дісталися за лічені хвилини. Тут, як завжди, було тихо, хоч дуже метушливо. Можна уявити собі вулик, де всі кудись квапляться: одні прилітають, інші відлітають, але – безгучно. Жодного тобі дзижчання, шелесту змаху чи лопотіння крил, жодних вдихів чи видихів. Усі працюють злагоджено і чітко, мов єдиний організм. Тому на цих двох – одного великого, широкоплечого, з трохи зухвалим поглядом, і другого – меншого, затапаного до колін, блакитноокого, ніхто не звертав уваги. Блакитноокий весь час зиркав на друга. Ще ніколи той не здавався таким рішучим і ще ніколи в нього не було такого дивного, затаєного сяйва в очах. Зустріч має бути принаймні цікавою. Підібгавши намоклі поли, менший рішуче ступив за більшим.

– Я вас слухаю, – пролунав спокійний і наче трішечки втомлений Голос, – у вас є п'ять хвилин, аби розповісти, що привело вас сюди. Якщо я не помиляюся (а він, себто Голос, не помилявся ніколи), у вас сьогодні вихідний і ви повинні відпочивати. Чи сталося щось таке, чого я не знаю? – спитав Голос так само спокійно і з такою інтонацією, що хотілося негайно викласти все, що було в тебе на серці.

– У нас і справді вихідний, але ми бачили, суто випадково бачили... тобто не бачили, як... – набравшись хоробрості, на одному подихові почав був менший, аби виручити друга.

Він-бо добре знав сором'язливість товариша і захотів будь-що йому допомогти.

– Дякую, не турбуйся, – ніжним, майже материнським, голосом виразно промовив більший, обережно відсуваючи зграбну постать малого, щоб самому опинитися віч-на-віч з Головним. – Це моя справа, тому говоритиму я. Тим більше що часу в нас обмаль, а сказати потрібно багато. Постараюся стисло, тільки найважливіше. Так-от, хоч це й не мій підопічний, проте я давно за ним спостерігаю. Це ж у нас не заборонено, – майже благально виправдовувався більший, відчуваючи, як піт бісером вкладається на верхній губі.

Він старався на це не зважати, хоча відчув, як його немов жаром обсипало і він ось-ось спалахне. Долоні змокрили і навіть пір'я на крилах злиплося. Та він говорив далі, й промова його ставала дедалі переконливішою, а навкруги стало ще тихіше, хоч здавалося, що така тиша взагалі неможлива. Чути було тільки єдине серцебиття, що з ним у ритм говорив більший. Він казав, що чоловік, який потрапив в автомобільну катастрофу, найменше на це заслуговує. Що він так довго йшов до цього дня, коли мала відбутися презентація його першої споруди офісного центру, яка ще до відкриття здобулася на кілька нагород і її визнано спорудою року, а його як автора – людиною року. Крім того, на цей день заплановано і відкриття виставки старожитностей. Цю колекцію збирали всі в їх родині, і він подарував її

місцевому етнографічному музеєві. Музей, своєю чергою, висунув кандидатуру цього чоловіка на премію, бо з'ясувалося, що деякі експонати, які тепер стали надбанням всіх мешканців їхнього міста, не просто коштовні, вони – безцінні. І що тепер із нами хочуть укласти угоди про співпрацю найвідоміші музеї Європи. Це дасть чималі фінансові прибутки, що, відповідно, дозволить зберегти, відновити, законсервувати і відреставрувати значну колекцію рідкісних ікон, які досі зберігались у вологих, не пристосованих сховищах, і ще трохи – і реліквії могли б назавжди втратити.

Він говорив, можливо, трохи заголосно і занадто емоційно. Але відведений йому час минав, а він ще не сказав найголовнішого. Спинився. Перевів подих. Глянув на малого.

Той стояв, мов застигла чудова льодяна скульптура, і весь час, поки говорив друг, його обличчя змінювалось, як водяне плесо. Спершу страх, потім здивування і зрештою захоплення та повага. Він пишався другом. Не знав, що його товариш має такі тверді переконання, і що в цього незграбного велета таке тендітне та вразливе серце. Він навіть почав був сполохано перебирати в пам'яті свої слова, чи не було серед них чогось, чим мимоволі міг образити кремезного ангела. Але, знову дослухавшись до палкої мови, зрозумів, що в цьому серці немає місця ні на образи, ні на порожні балачки.

Очі в меншого сяяли безмежним щастям, що додавало його приятелєві впевненості й натхнення. Відзначив про себе, що це неймовірно приємно, коли на тебе хтось отак дивиться – щиро й захоплено. Тим більше, якщо це твій друг.

– Ще багато можна розповідати про цього чоловіка. Він, звісно, не святий, як і, зрештою, всі люди, – несподівано трохи засмутився більший ангел. – Але коли я спостерігаю за його життям, то дістаю таку насолоду, наче читаю чудову книжку або милуюся настінними фресками великих майстрів середньовіччя, – тихо додав він і опустив очі.

Ураз посутеніло, наче надвечір'я зазирнуло у вікно, наче хтось випадково вимкнув світло. Запанувала мовчанка. Зараз має пролунати вердикт, і жодні сили не зможуть його змінити.

Два ангели: більший попереду і менший на півкроку позаду. Їхні погляди були напружені, мов натягнута тятива. Вони вдивлялися в присмерк. Тиша тиснула на барабанні перетинки, перед очима попливли кольорові кола, мов зграя рибок. Найдивнішим було те, що вони обидва бачили одну і ту ж зграйку.

Не витримавши напруги, менший тихенько, щоб не стривожити завмерлий простір, простягнув руку і вклав свою маленьку й холодну від хвилювання долоньку в долоню другові. Його рука була тепла і суха. Він ніжно та вдячно стиснув руку товариша, і приємний, зігріваючий спокій огорнув їх обох.

– Згода, у вас є два тижні, аби довести, що цей чоловік повинен отримати другий шанс, – пролунав той самий спокійний і трохи втомлений Голос. – Але не тому, що цей чоловік мене зацікавив, а тому, що ти його дуже

переконливо захищав. Мені імпонує твоя віра. Віра здатна творити чудеса. Можете йти, в мене багато роботи, – сказав Голос і змовк.

Було очевидно, що більше на них ніхто не зверне уваги. Доведеться повертатись і вирішувати самотійно, що робити далі. Очевидно було й те, що більший ангел цілком перейнявся долею чоловіка з землі і що він зробить усе можливе, щоб вибороти йому другий шанс.

7

– Де я можу знайти лікарку, що опікується чоловіком, якого привезли сюди з місця автокатастрофи два дні тому? – тихо, майже сором'язливо, запитав слідчий у черговой приймального відділення лікарні «швидкої допомоги».

Це була єдина лікарня такого високого рівня в їхньому місті, тож навколо безконечно хтось щось запитував, відповідав, плакав, кричав, стогнав, голосив, наказував, благав. Безконечно хтось виходив, заходив, вибігав, забігав. В обидва боки сновигали візки, підштовхувані людьми, які одночасно мацали пацієнтам пульс, а подеколи навіть примудрялися вводити фізрозчин. Опинившись тут уперше, важко збагнути, як можна працювати в такому безладі та гаморі. Здавалося, чи, радше, хотілося вірити, що ще трошки й дика напруга спаде – всіх прооперують, порятують і відвезуть у палати, де вони під пильним наглядом усміхнених цицькатих медсестер у коротесеньких халатиках відбуватимуть період реабілітації.

Але пробувши якусь годину-другу в приймальному відділенні, людина починає розуміти чи усвідомлювати, що такий рух тут завжди. Що тут завжди багато крові, страждань, німого розпачу і німого благання. Тут завжди забагато спраг лих допомоги і завжди бракує тих, хто цю допомогу може надати. Дається взнаки низька зарплатня, неувага тих міністерств, у чиїх відомствах перебуває лікарня, корупція у верхніх ешелонах керівництва. Розпач одних лікарів і психологічні злами в інших. Бо як можна, давши клятву Гіппократа, дивитися на пацієнта, знати, як йому допомогти, але не мати змоги це зробити через відсутність потрібних препаратів. А препарати, які є – неналежної якості, протерміновані чи неліцензійні. Бо кошти, виділені на медикаменти, не доходять за призначенням і осідають у міністерстві, або ж «відмиті» через підставні фірми задля «відкату» несусвітніх відсотків. Апарати в хірургічних і реанімаційних відділеннях закуплені через посередництво цих же підставних фірм, зареєстрованих у країнах розвинутого капіталізму, від якого ми так стрімголов тікали і який наздогнав нас цим вживаним заліззяччям, яке час від часу виходило з ладу. Бо воно (з якогось доброго дива) потребувало стабільної електричної напруги і фахівців, які мали б тиснути на потрібну кнопку, а не навмання –

методом проб і помилок, часом – вартістю чийогось життя. А «кнопки-невдахи», на натискання яких апарат не реагував, назавжди заклеювалися лейкопластиром як зайві.

Варто постояти в цьому приймальному відділенні години зо три і побачити все це на власні очі, щоб розуміти, чому нема співчуття в очах людей у білих халатах. Зрозуміти криві, цинічні посмішки на обличчях хірургів після другої доби каторжної праці. Зрозумієш, чому на тебе, що сам, без сторонньої допомоги, стоїть на двох ногах і здатен розмовляти, ніхто не звертає жодної уваги, і що навіть вищі сили безпорадні перед чиновницькою байдужістю. Зрозумієш і не ображатимешся, що дівчина з почервонілими від холоду щоками, бо перший поверх не опалюється, вчетверте не чує твого запитання, а пробує дати собі раду між трьома телефонами, що розриваються.

Слідчий навіть був радий, що вона не чує його по-зрадницькому ламкого, наче в юності, голосу, коли він запитує про лікарку з каретки «швидкої допомоги». Тому він обережно відчиняє двері, за склом яких сидить замордована дзвінками, викликами, запитаннями-відповідями дівчина, простягає до неї розгорнуте посвідчення і поволі, аби не злякати, робить чергову спробу поставити своє запитання, тепер уже рівним й упевненим голосом. Ця бліда дівчина із запаленими щоками в старій хутряній безрукавці поверх білого халата і, як він зараз бачить, у теплих повстяних, певно ще бабусиних, чоботах, замість роздратування, яке от-от готове було виплеснутися, викликає в нього повагу. Його власні сентименти здаються йому тепер недоречними.

– То де я можу знайти лікарку, що прибула сюди з постраждалим в автокатастрофі?

– А-а, ви про того архітектора, що так і не потрапив на свою презентацію? – хвильку подумавши, запитала дівчина, сяйнувши білозубою усмішкою.

– Так, саме про нього, але ж, на Бога, як ви в такому гаморі і в цьому нескінченному потоці пацієнтів можете про це пам'ятати? – щиро здивувався слідчий й трохи аж позадкував.

Дівчину потішила його реакція і, розохочена неприхованою зацікавленістю доволі приємного чоловіка, всім корпусом повернулася до нього й охоче почала пояснювати, що в неї хороша пам'ять на обличчя і що лице того пацієнта не можна було не запам'ятати. Зрештою, саме тому вона й витримує цей холод, гамір і гармидер.

– Не зрозумів, – знову здивувався слідчий, хоч уважав себе доволі метикованим, він завжди все схоплював на льоту і розумів усе з півслова.

Зніяковіння цього вольового чоловіка суттєво покращило дівчині настрій. Вона розреготалася. Її сміх був широкий, невинний і такий чіпкий, що за мить він теж почав усміхатися.

– Що ж тут не зрозуміло? До нас потрапляє чимало молодих чоловіків. Тут, у лікарні, відразу видно – одинаки це чи в них хтось є. Якщо ніхто не приходить провідувати, отже – одинаки. Берешся за нього і методично, крок за кроком, прив'язуєш до себе. Змінюєш йому білизну, голиш...

- Хіба це не обов'язки медсестер? - здивовано поцікавився чоловік.

- Атож, це обов'язки медсестер, - саркастично мовила дівчина. - Тільки ці обов'язки неоплачувані.

- Отже, ви це робите з доброї волі? Попри непристойно мізерну зарплатню?

- Виходить, що так. І істи з дому приносимо, і шкарпетки перемо, іноді книжки купуємо, журнали. Часом - усе марно, але часом - нам щастить... Бачите, - вказала рукою на крісло. - Тут донедавна працювала моя колега. Їй пощастило, вона знайшла те, чого шукала і хутенько покинула це пекло. Тепер їй заміни не можуть знайти. Тому я працюю за двох.

- Так, справді пекло, - чоловік пошкріб потилицю, здивований такими одкровеннями. - А як же кохання? Невже можна встигнути так швидко закохатися? - він і сам не чекав від себе такого запитання.

- Яке кохання? Просто удвох краще, ніж поодинці. Самотність - це дуже страшно. А закохатися... Думаю, закохатися можна досить швидко, - серйозно відповіла вона. - Вам на четвертий поверх, другі двері ліворуч коридором у реанімаційне відділення. Ваша знайома лікарка днює і ночує біля цього чоловіка. То куди ж мені, медсестрі, з нею змагатися? Жодних шансів.

Щось неприємно кольнуло йому біля серця. Що це? Не може бути. В нього цілком здорове серце. Він весь час перевіряється, займається спортом і щодня пропливає кілометр у басейні.

«Ревнощі», - подумав він і всміхнувся.

Відчув, як його серце починає оживати. Не чекаючи ліфта, пішки пішов на четвертий поверх. Одразу забув про дівчину з реєстратури, яка довго ще проводжала поглядом цього вже давно не юнака з сяйливим поглядом. «Закохався», - вирішила вона і підняла слухавку надокучливого телефону.

- Реєстратура, слухаю...

У палаті, в яку його скерувала дівчина, крім хворого, під'єданого до безлічі апаратів, нікого не було. Десятки трубок, трубочок, шлангів входили в його тіло і виходили з нього, прикриті простиратлом. Крива на моніторі ритмічно блимала, все працювало злагоджено.

Він підійшов ближче до ліжка. Неприродна блідість шкіри вразила його дужче за всі ті драти. Чоловік, якого він уперше побачив закривавленим, з головою, безвольно звішеною з керма, лежав тепер ідеально рівно і був абсолютно чистий. Жодної плямки крові. Здавалося, що і в його венах теж немає крові. Чи кров у нього не така, як у решти людей. «Навіть, якщо ти голубої крові, чоловіче, все одно - мусиш вижити», - мовив про себе слідчий і вийшов з палати.

- Що ви тут робите? Хто дозволив вам сюди ввійти? Негайно покиньте це приміщення! Це реанімаційна, а не зоопарк. Куди тільки дивиться охорона? -

все це, безсумнівно, було мовлено на його адресу ще й так гнівливо та обурено, аж він розгубився. Обернувшись на голос, він застиг, мов укопаний.

Перед ним була вона. Втоплена, з червоними від безсоння очима, з посірілою від нестачі кисню шкірою, з тугою школярською рудою кіскою, без косметики, вороже налаштована до кожного, хто наважиться вторгнутися в її володіння, і – прекрасна.

– А, це ви, – байдуже промовила вона. – Добре, що прийшли. Я хотіла сама вам подзвонити, та десь загубила візитку. Дуже добре, що прийшли, – ще раз повторила вона і в її голосі відчувалася полегкість.

– Чим я можу допомогти? – ввічливо, щосили намагаючись демонструвати байдужість. Проте голос раптом перестав слухатися. В його низькому, занадто низькому голосі, всупереч його волі і зусиллям, з'явилися душевні нотки. Аж самому за себе стало незручно. Перед ним жінка – виснажена безсонними ночами, нав'язливим почуттям провини, незрозумілої жертвовності, яка межує зі самознищенням. У них тут, у бюджетній лікарні, як на фронті. І раптом – він, мов Пилип із конопель, зі своєю телячою ніжністю. Так недоречно. Здається, він аж зашарівся, а над верхньою губою виступили краплинки поту. Повторив запитання, проте цього разу воно пролунало якимось іще душевніше:

– Що я можу для вас зробити?

Вона стояла, схрестивши руки на грудях, – поза, якою підсвідомо захищаються від навколишнього світу, – і замислено дивилась у вікно. Клініка стояла на пагорбі, і перед ними відкривався розкішний краєвид. Околиці міста, за вікном, наче море, простиралися безкраї луги, що на обрії стрічалися з небом. Смарагдове зілля і тремтлива блакить неба вабили, аж хотілося злетіти. Вона відпускала свій погляд, а може, й свою втомлену душу, і ось так, витаючи в небесах, розправляла свої крила і... відпочивала.

Зрозумів, радше відчув, що її нема, вона десь там, у невідомому польоті, і їй не варто турбувати, аби не сполохати. Він також усвідомив, що готовий стерегти її спокій стільки, скільки їй буде потрібно. Тому він просто мовчки чекав.

Несподівано вона струснула головою, наче проганяючи від себе надокучливу думку, і поглянула на нього трохи відсутнім поглядом. І в тому погляді, він був упевнений, промайнуло задоволення. Хотілось би вірити – задоволення від його присутності. Від того поруху злетіла з голови блакитна стрічка, якою була перехоплена її школярська кіска. Рудими пасмами розлилося по плечах волосся. Сонячні промені, що поволі зникали за обрієм, купалися в ньому, поширюючи руде з мідним відливом сяйво. Те сяйво

розлилося коридором і вилилося крізь відчинене вікно. Лилося, затоплюючи
луки, плавно, безпечно пливло до горизонту. Повітря навколо стало
золотаво-медовим і з'явився легкий запах солоду. І лише втягнувши носом
запах, що струменів від неї та з золотого надвечір'я, він зрозумів, що ще
один день добігає кінця. Хоч як би він намагався розтягнути робочий день,
все одно доведеться повертатися додому. В помешкання, де після загибелі
дружини його ніхто вже не чекає.

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, купив полную легальную версию
(<http://www.litres.ru/hristina-lukashchuk/zhiti-sogodni/?lfrom=362673004>)
на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard,
Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне
МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек,
бонусными картами или другим удобным Вам способом.